

Andrzej Wiśniewski

"Podstawy odwołania arbitrażowego", W. Kufel, Warszawa 1962 : [recenzja]

Palestra 7/2(62), 72-73

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nie kompleks przepisów określa się jako postępowanie administracyjne w ściślejszym znaczeniu. Termin „postępowanie administracyjne” stał się więc terminem technicznym, odnoszącym się wyłącznie do procedury związanej z zagadnieniem decyzji administracyjnej, normującej prawa i obowiązki indywidualne określonych podmiotów. Podręcznik Dawidowicza zajmuje się postępowaniem administracyjnym w tym właśnie znaczeniu.

Autor, po przedstawieniu zagadnień wstępnych, omawia w swej pracy zakres postępowania administracyjnego, podmioty tego postępowania, ogólne zasady postępowania, postępowanie poprzedzające wydanie decyzji, decyzje i postanowienia, skargi i wnioski oraz zagadnienie opłat i kosztów postępowania.

W. Kufel: *Podstawy odwołania arbitrażowego.* PWN, Warszawa 1962 r., s. 184.

Państwowy arbitraż gospodarczy jest instytucją nową, której konieczność utworzenia powstała wraz z przebudową systemu społeczno-gospodarczego. Odpowiednio do zadań państwowych komisji arbitrażowych wyposażono je w szerokie kompetencje. Rozpoznają one spory o prawa majątkowe pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej oraz orzekają w sprawach dotyczących ustalenia treści umów zawieranych w wykonaniu planów gospodarczych (tzw. spory przedumowne) oraz w sprawach o ustalenie stosunku prawnego lub prawa.

Ważna i skomplikowana problematyka postępowania arbitrażowego nieczęsto jest omawiana w naszej literaturze prawniczej, a obszerniejsze opracowania z tego zakresu należą do rzadkości. Omawiana praca jest właściwie pierwszą monografią dotyczącą zagadnienia postępowania arbitrażowego.

Nauka procesu cywilnego, analizując pojęcie środka odwoławczego, rozróżnia jego szersze i węższe znaczenia. Środek odwoławczy w znaczeniu szerszym obejmuje wszelkie sposoby, jakie z mocy przepisów ustawy przysługują zainteresowanemu w celu uzyskania zmiany albo uchylenia zapadłego orzeczenia lub zarządzenia. Środek odwoławczy w znaczeniu węższym zmierza do zmiany albo uchylenia zaskarżonego orzeczenia lub zarządzenia przez wywołanie orzeczenia wyższej instancji.

Do środków odwoławczych w węższym znaczeniu należy odwołanie w trybie art. 27 dekretu o państwowym arbitrażu gospodarczym i § 67—72 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego. Właśnie podstawy tego odwołania są przedmiotem rozważań autora.

W zasadniczym (III) rozdziale pracy autor omawia, zgodnie z systematyką przepisów, podstawy odwołania w sprawach, w których wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza 10 000 zł, oraz w innych sprawach.

W sprawach, w których wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza 10 000 zł, podstawą odwołania arbitrażowego może być tylko zarzut istotnego naruszenia prawa. Autor analizuje szczegółowo zagadnienie istotnego naruszenia prawa materialnego. Naruszenie bowiem tego prawa jest najczęściej spotykaną w praktyce podstawą odwołania. W dalszych wywodach autor omawia istotne naruszenie prawa procesowego oraz nowe fakty i dowody. Końcowe partie rozdziału III poświęcone są omówieniu podstaw odwołania w innych sprawach.

Autor krytycznie ocenia obowiązujący system odwołania arbitrażowego i zgłasza interesujące postulaty ukształtowania podstaw tego odwołania.

J. Wiącek: *Stowarzyszenia w państwie socjalistycznym*. Wyd. Prawn. Warszawa 1962 r., s. 96.

Prawo zrzeszania się jako jedna ze swobód obywatelskich należy do podstaw ustrojowych państwa. Z kolei jedną z charakterystycznych cech państw demokracji ludowej jest szeroki rozwój zrzeszeń jako formy życia społecznego. Tymczasem podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienie stowarzyszeń jest przedwojenne jeszcze rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Prawo o stowarzyszeniach było wprawdzie po wojnie dwukrotnie nowelizowane (w roku 1949 i 1950), jednakże również nadal nie odpowiada ono obecnemu układowi stosunków.

Nie można się więc dziwić, że polska literatura prawnicza nie zajmowała się problematyką prawa o stowarzyszeniach. Brak jest w tej dziedzinie nie tylko analitycznych opracowań *de lege lata*, ale niezmiernie rzadkie są również fragmentaryczne wypowiedzi, a nawet uwagi *de lege ferenda*.

W tej sytuacji omawiana praca jest pozycją szczególnie cenną. Przedstawia ona kierunki rozwojowe naszego prawa zrzeszania się oraz daje rozwiązanie szeregu istotnych i dyskusyjnych zagadnień prawa o stowarzyszeniach.

Za istotne elementy stowarzyszenia autorka uważa jego dobrowolny charakter, trwałość oraz niezarobkowy cel działania. Chociaż bowiem głównym tematem pracy są rozważania dotyczące analizy obowiązujących przepisów, sytuacji faktycznej w zakresie stowarzyszeń oraz perspektyw rozwoju stowarzyszeń PRL, to jednak odrębny rozdział książki poświęcony jest także bardzo obecnie aktualnemu zagadnieniu materialnych podstaw działalności stowarzyszeń. Do źródeł dochodów, które mają praktyczne znaczenie dla działalności stowarzyszenia, należą: składki członkowskie, dotacje, dochody z działalności gospodarczej. Omawiając kolejno te źródła dochodów autora wskazuje, że przyjęcie — jako zasady — dopuszczenia stowarzyszeń do działalności gospodarczej wydaje się niesłuszne, gdyż absorbuje to bardzo członków stowarzyszenia i może przesłonić inne przejawy aktywności stowarzyszenia, wskutek czego może ono nawet zatracić sens swego istnienia. Negatywne stanowisko w tej kwestii nie oznacza jednak, że nie należy na pewien okres, w ściśle określonych granicach dopuścić stowarzyszeń do prowadzenia działalności gospodarczej. Autorka analizuje z tego względu również podstawy prawne działalności gospodarczej stowarzyszeń wskazując, że według stanu prawnego na dzień 1 stycznia 1962 r. 29 stowarzyszeń uzyskało zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej.

Poza interesującymi rozważaniami autorki, w książce znajdują się także teksty licznych przepisów dotyczących stowarzyszeń. Między innymi znajduje się tu tekst prawa o stowarzyszeniach w obecnie obowiązującym brzmieniu, rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych o rejestracji stowarzyszeń, nie publikowana uchwała Rady Ministrów w sprawie działalności gospodarczej organizacji społecznych i inne.

Książka poprzedzona jest przedmową dyrektora Departamentu Społeczno-Administracyjnego MSW H. Chmielewskiego.